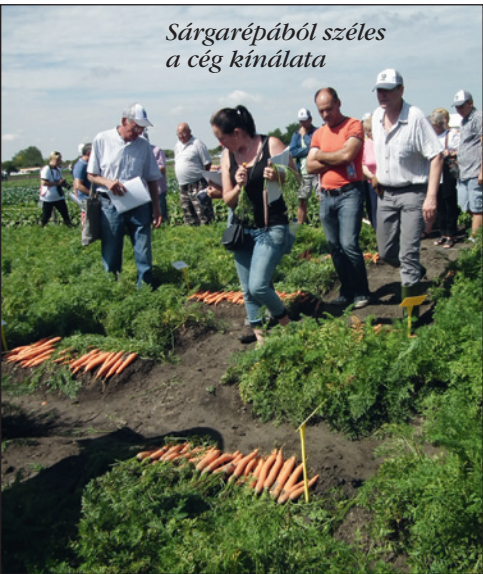

Minden év más

Bár az előző napon még eső áztatta a területet Erdei Lajos kertészetében, másnap mégis több mint százan vettek részt Békéscsaba-Fényesen, a Bejo cég és magyarországi képviselője, a Rit-Sat Kft. által szervezett zöldségfajta-bemutatón. Reggel még az orrunkig sem láttunk a páratól, a délelőtt folyamán azonban ragyogó napsütésben tekinthettük meg a fajtákat.

Sárgarépbából széles a cég kínálata

Erdei Lajos gazdasága a holland nemesítők paradicsoma, a kiváló fajták iránt érdeklődő termelők pedig szívesen hallgatják meg a házigazda tapasztalatait is. A holland Bejo Zaden B.V.-t már negyed százada képviseli hazánkban a budaörsi székhelyű Rit-Sat Kft., a nemesítő cég pedig mintegy másfél évtizede kötelezte el magát a Békés megyei gazdaság mellett.

Ne megszokásból

Az idén a termelők leginkább arra kíváncsiak, hogy miért

nem úgy néznek ki a növények, mint az előző években, ha mindent ugyanúgy csináltak, mondta **Kádár András**, a Bejo termelési tanácsadója. A lényeg éppen az, figyelmeztetett, hogy nem lehet megszokásból gazdálkodni, főként a szántóföldi növények esetében. A Bejo három fő kultúrája – hagymafélék, gyökérzöldségek és káposztafélék – közül egyiknél sem vált be a korábban alkalmazott technológia.

Áprilisban fagy, júniusban az első hóhullám tette próbára a növényeket. Júniusban-júliusban a Csongrádban, Békésben megszokott néhány tíz milliméter helyett 150-200 milliméter eső esett, és ez megváltoztatta a talajéletet, a hógazdálkodást, a tenyészidőt. Augusztus első felében pedig szokatlanul, kétnaponként érkezett a csapadék.

A szántóföldi kultúrák termesztésének sikerét legalább 30-40 százalékban az időjárás határozza meg. A 80-100-120 napos növényeknél kevesebb a javítási lehetőség, mint a hosszabb tenyészidejükénél. A 3-4 napos esőzések újszerű körülményeket teremtettek a növényeknek. A gyökérzöldségek talaja – főként kötött területeken – levegőtlenné vált, és annak hatására különböző káros élettani tünetek (sárgulás, elhalás) mutatkoztak. A gondot csak a tünetek okainak vizsgálatával oldhatjuk meg, hiszen a manapság oly divatos biostimulátorokat sem tudja fölvenni a növény, ha nem megfelelők a körülmények, hangsúlyozta a szakem-

ber. Az idén erre fordított többletköltségek egy része így kidobott pénz. A rutinszerű gazdálkodás nem működik a kontinentális klímánkon.

Kevesebben

A szakember szerint a kisebb, 1-3 hektáros zöldségtermelők száma egyértelműen csökken. A gazdaságilag nem elég stabil kertészeteket a néhány milliós veszteség már a csőd szélére sodorhatja. Még kritikusabb a helyzet, ha a gazdálkodásuk egy részét hitelből igyekeznek finanszírozni. Sokan gondolták, hogy a kistermelők majd a helyi piacokon, a helyi kereskedőkön keresztül értékesíthetik a terményeiket, emlékeztetett **Kádár András**. Számukra a kis mennyiségben termesztett különlegességek, a magasabb hozzáadott érték, vagy a megfelelően megválasztott értékesítési csatornák kínálhatnak megoldást. De közülük is csak a legügyesebbek, a legkitartóbbak sikeresek, és számuk nem elenyészül a kiesőket.

Erdei Lajos gazdaságában továbbra is folynak a fajtakísérletek, a standardok mellé új fajtajelölteket keresnek. A rezisztencianemesítés nagy hangsúlyt kap, az új fajták már betegséggellenállóbbak az elődeiknél. A nemesítés után a felszaporítás is sok időt vesz igénybe. A genetikai alapok rendelkezésre állnak, és bár a szakemberek adnak technológiai ajánlásokat, azt kérik, hogy a termelők figyeljék a növényeket és igazodjanak a változásokhoz. A természetstechnológiát ugyanis a hely és az évszaktól nagyban befolyásolhatja.

▲ Békéscsabán a magasabb páratartalom miatt nem lesz héjrepedt a rendre rakott hagyma

▲ A Nipomo egyik erőssége a szép színe

◀ A Manasnál is többet terem a Birdie

Kádár András nem beszélt az EKÁER-ről, az átcímkezésről és a 27 százalékos áfáról, ezek hosszú évek óta hiábavaló megbeszélések témái, és lassan ide tartoznak a tárolók is, mondta. A káposztánál – és a burgonyánál is – azért csökken a tárolási fajták vetésterülete, mert októbertől márciusig a nyugati tárolókból érkezik elegendő, jó minőségű áru, szinte ajándékba adják a banán mellé a burgonyát, a hagymát.

Összeérték

A területbejárásom elsőként a hektáronként 80 tonnás átlagtermésű hagymatáblában álltunk meg. A korai – február végi – vetésnek megvannak az előnyei, ám ha áprilisban fagy jön, illetve hűvössé válik az időjárás, a mag könnyen elfekszik a talajban. Idén a júniusban érkező hóhullámnak köszönhetően a hagymák behozták a lemaradást, az állományt azonban nehéz volt egészségesen tartani, mert kevés az engedélyezett növényvédő szer ebben a kultúrában, hangsúlyozta Erdei Lajos. Minden évben nagy kérdés, hogy meddig maradjon a fölszedett hagyma a földön. Derült időben a napégés fenyegeti, a csapadék pedig a botritiszfertőzésnek kedvez.

A korai hagymák kereslete nő, de ez nem jelenti azt, hogy ősszel és télen van elegendő hagyma a polcokon. Mindenki a korait természetné, s az idén gondot okozott, hogy az áttelelő hagyma kínálatának a vége összeért az először a piacra vitt tavaszi vetésűekével. És mivel a kettő között nem volt piaci úr, az ár sem ugrott meg.

Ma már a korai hagymáktól is elvárjuk az erős páncélt és a legalább decemberig tartó tárolhatóságot. Lendületes növekedésű a 120 napos *Manas*, míg a hasonló tenyésztésű *Crockett* magas szárazanyag-tartalmának köszönhetően a legkeményebb fejű hagyma hírében áll. Mindket-

Erdei Lajos gazdasága mintegy másfél évtizede ad helyet a Bejo fajtakísérleteknek

tő alkalmas hosszú tárolásra, ám hazánkban alig találunk korszerű tárolót. A hagyma zömét október-novemberig értékesítik, amikor a legalacsonyabb az ára. A *Manasnál* is többet terem a kemény páncélszerű *Birdie* hibrid. A *Cindel* konstans fajta kiegyenlítettlen fejformája ellenére – talán az olcsóbb vetőmagnak köszönhetően – még mindig tartja helyét a hazai természetben.

A hagyományos termékcsoportok mellett megjelent a Bejo kínálatában a paszternák. Hazánkban a fehérrépa pótlására kezdték termesztetni, gyökere keresett, de sok ember – a dolgozók – érzékenyek az illóolajtartalmára. Tavaszi vetésben kis ráfordítással termelhető, alig van betegsége, kártevője. Míg Romániában közel ezer hektáron vetik, nálunk ennek töredéke a termesztőterülete. A Bejo mutatós fajtákat kínálja.

Az új gyökéretesztésű hibrid, az *Arctica* hasonlít a már ismert *Aratra*, de 15-20 centiméter mélységben is telt a gyökértete. Gyorsan és egyenletesen fejlődik. Ebből is rendelkezésre áll precíziós vetőmag, ami a hibridektől egyébként is elvárható gyorsabb kelési időt tovább rövidíti. Némely termelőnél az *Arctica* vetés után öt napra kisorolt.

Az erős növekedésű, Nanti típusú *Nipomo* sárgarépa fajta színét mosás után is megőrzi, mutatós belső színe alkalmassá teszi ipari feldolgozásra is. A *Bermuda* egészséges lombot és hosszabb, hengeres gyökeret növeszt. Jól viseli a magyar klímát a *Blanes*, ezt erős, zöld lombja is jelzi. A különleges, kívül-belül lila *Deep Purple* sárgarépa nagy előnye, hogy nem megy mag-szárba.

Viniczai Sándor

Vetőmagkezelés

A vetőmagok neve mellett olvasható ECS Prec. feliratból az ECS az előcsíráztatásra, pontosabban az előzetes csírákezelésre utal. A Prec. megjelölés ugyanakkor azt jelenti, hogy a mag méret szerint kalibrált, ami a sárgarépa esetében 1,8-2 milliméter közötti tartomány. Így a mag gyorsabban és egyöntetűbben kel. Sárgarépanál ennek főként akkor mutatkozik meg az előnye, amikor korán, hideg talajba kerülnek a magok, illetve nagy melegben vetnek.

A B-Mox szintén csírákezelést jelöl, de a csávázószerhez nemcsak gombaölő szert és festékanyagot adnak, hanem műtrágyát és mikorrhiza gombákat is. A békéscsabai kísérletben a petrezselyem- és a sárgarépa magokat kezelték ilyen módon, de a Bejónál hagymával is végeznek kísérleteket.

▲ Az idén nem vált be a korábban alkalmazott termesztéstechnológia

A Bejo dinnyefajtái 90 százalékban saját gyökérűek